

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У статті розглянуто досвід зарубіжних країн у сфері державних закупівель. Вони покликані зменшити вплив іноземних інвестицій на внутрішню економіку країни та створити умови для постачання за кордон товарів власного виробництва. Якість товарів постійно підвищується, а відповідно, враховуючи низьку ціну та високу якість, попит товарів збільшується, тим самим забезпечується розвиток економіки держави.

Ключові слова: тендер, державні закупівлі, штрафні санкції, процес закупівель, тендерний комітет.

I. Вступ

Державні закупівлі виступають галуззю, яка потребує найбільших державних витрат для забезпечення нормального функціонування держави в цілому. Великий обсяг закупівель, обіг великих грошей – усе це тягне за собою зловживання для чийогось збагачення. До проблем цієї сфери економіки можна віднести й невміле управління та недостачу можливостей для запобігання зловживанням.

II. Постановка завдання

Мета статті – розкрити міжнародний досвід у сфері державних закупівель.

III. Результати

Постійні зловживання завдають збитків, насамперед, в енергетичній сфері та житлово-комунальній.

Жорсткі штрафні санкції, визначені в законодавстві Китаю, дають змогу досить значно зменшити кількість правопорушень у сфері державних закупівель.

Враховуючи досить жорстокі умови доступу на національний ринок Китаю, мала кількість іноземних підприємств змогла розпочати роботу на ринку.

Дослідження декількох країн, у яких проводяться державні закупівлі, свідчить, що за основу при розробці системи було взято модель державних закупівель США.

Європейські країни проводять процедури закупівель за аналогією процедури в США. Але протягом останніх років європейські країни реформували, вносили зміни в процедури, тим самим ускладнюючи сам процес.

На міжнародному ринку також проводяться торги, які мають назву “тендер”. Термін “тендер” походить з англійської та означає офіційну пропозицію. Тобто тендер – це ті самі процедури закупівлі, що відбуваються в кожній країні, але проводяться на міжнародному ринку.

Головною функцією тендеру є організація та проведення торгів, задоволення потреб різних країн у певних товарах чи роботах.

Сам процес закупівель включає в себе такі етапи:

- повідомлення про проведення тендеру;
- подання певного комплексу документації;
- заповнення документа, який підтверджує згоду учасника на участь у тендері, тобто певне анкетування;
- підтвердження учасника щодо участі в закупівлі;
- проведення самої закупівлі та підписання контракту на поставку товару чи виконання робіт.

Міжнародні тендери дають змогу стимулювати розвиток конкуренції, замовникам – визначитися з найбільш вигідним та найменш витратним варіантом закупівлі.

Міжнародні закупівлі проводить багато країн з метою введення на національний ринок іноземних товарів, тим самим посилюючи економіку держави. Введення іноземного капіталу дає змогу запровадити розвиток економічного стану в країні. Ще одним нюансом є наповнення ринку дефіцитними товарами, які неможливо виробити всередині самої країни-замовника.

Багато країн, які перебувають на стадії розвитку, беруть участь у міжнародному тендері у зв'язку з відсутністю навичок щодо укладення контрактів безпосередньо з державою-постачальником та для економії власних коштів.

До функцій таких закупівель належать:

- 1) фінансові – забезпечення раціонального використання державних коштів;
- 2) торговельна – продаж товару та його закупівля на вигідних для обох сторін умовах;
- 3) науково-технічна – досить часто товаром виступають наукові дослідження, попит на які лише стимулює розвиток цього напрямку;
- 4) цінова – встановлення реальних цін на певний товар;
- 5) якісна – виставлення на тендер товарів найвищої якості.

Так, у міжнародних тендерах можуть брати участь як іноземні країни, так і національні постачальники, тобто всі бажаючі.

Початок процедури такий самий, як і всередині кожної держави, повідомлення про проведення закупівель публікують у міжнародних виданнях.

Проведення тендеру з участю великої кількості дає змогу стимулювати розвиток конкуренції, але не завжди може забезпечити ефективність закупівлі, оскільки ніхто не застрахований від придбання неякісного товару в некваліфікованій фірмі.

Існує вид міжнародних тендерів – закритий, до участі в якому запрошуються лише декілька фірм, яким надсилають повідомлення в індивідуальному порядку.

У такому разі необов'язково перевіряти фірми на відповідність усіх документів, наявність кваліфікованих працівників. До кола таких фірм входять лише ті, які вже визнані.

Проведення таких торгів не зменшує конкуренцію, а лише дозволяє рівнозначним фірмам, які надають однакові послуги, запропонувати найвигідніші умови.

Міжнародний тендер має вигляд цивільної угоди, але з урахуванням проведення декількох етапів перед укладанням договору.

Проведенням тендеру займається спеціально створений тендерний комітет, який виконує такі функції, як здійснення публікації усіх повідомлень, зібрання конкурсної документації в учасників, оцінювання учасників та відбір переможця, після визнання переможця – укладення з ним контракту.

Кожна фірма-замовник має право організаційну частину проведення тендеру передати консультаційній фірмі. За результатами виконаної ними роботи оцінюють пропозиції та визначають переможця.

Багато учасників, для недопущення зловживання з боку інших осіб, подають свої пропозиції в останній момент. Несвоєчасне надіслання пропозиції тягне за собою недопущення до участі в тендері, а тому конкурсні пропозиції надсилаються декількома транспортними компаніями. Якщо ж учасник встиг надати пропозиції, вноситься застава, яка не повертається в разі, якщо паперова конкурсна пропозиція не встигла дійти до отримувача. Тим самим учасник залишається без вигідного контракту та втрачає певну грошову суму.

Дослідивши декілька країн з різними економічними станами, можна визначити, що початок системи закупівель бере з США, європейські країни при будівництві власної системи за основу брали її.

Вдосконалення сфери державних закупівель у деяких країнах дало змогу майже викоринити правопорушення, в тому числі й корупційні прояви.

Грузія, серед усіх держав, розробила найефективніший метод запобігання вчиненню правопорушень, запровадивши повну відкритість та вільний доступ будь-якої особи до інформації про стан закупівлі під час проведення електронної процедури закупівлі.

Міжнародні тендери не досить відкриті, а тому під час проведення закритих тендерів можуть вчинятися правопорушення, тому їх система не є досконалою.

IV. Висновки

Отже, реформування сфери закупівель України та запровадження електронного реверсивного аукціону дасть змогу зменшити прояви бюрократії, забезпечити інформаційну підтримку учасників процедур та забезпечити рівні умови для всіх осіб, які беруть участь у закупівлі.

Список використаної літератури

1. Рейтинг стран мира по уровню восприятия коррупции. Гуманитарная энциклопедия [Электронный ресурс] / Центр гуманитарных технологий. – 2010.12.05 (последняя редакция: 2014.10.13). – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/corruption-perceptions-index/info>.
2. Шейко О. Способи протидії корупції у сфері державних закупівель [Електронний ресурс] // ДЗУ. – 2007. – № 7 (37) . – Режим доступу: <http://e-tenders.com.ua/article/?article=209>.
3. Международные правовые акты и законодательство отдельных стран по коррупции. – Киев, 1999. – С. 102.
4. Міщенко О. Особливості проведення торгів у країнах Центральної та Східної Європи / О. Міщенко // Державні закупівлі в Україні. – 2008. – № 7. – С. 32–40.
5. Чорна І. Здійснення державних закупівель в Молдові / І. Чорна // Державні закупівлі в Україні. – 2007. – № 7. – С. 36–43.
6. Сидоренко І. Система державних закупівель в Латвії / І. Сидоренко // Державні закупівлі в Україні. – 2007. – № 10. – С. 37–44.
7. Харченко Г. А. Міжнародний досвід у системі державних закупівель / Г. А. Харченко // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 200–204.
8. Бондар І. Державні закупівлі в Швейцарії / І. Бондар // Державні закупівлі в Україні. – 2007. – № 11. – С. 41–44.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2015.

Черней А. В. Международный опыт в сфере государственных закупок

В статье рассмотрен опыт зарубежных стран в сфере государственных закупок. Они призваны уменьшить влияние иностранных инвестиций на внутреннюю экономику страны и создать условия поставки за рубеж товаров собственного производства. Качество товаров

постоянно повышается, а соответственно, учитывая низкую цену и высокое качество, спрос товаров увеличивается, тем самым обеспечивается развитие экономики государства.

***Ключевые слова:** тендер, государственные закупки, штрафные санкции, процесс закупок, тендерный комитет.*

Cherney A. International Experience in the Field of Public Procurement

In article is considered an experience of foreign countries in the sphere of state procurements. Government procurements are urged to reduce the influence of foreign investments on internal national economy, and creation of conditions for delivery abroad of goods own production. The quality of goods increases constantly, and respectively, considering the low price and high quality demand of goods increases, development of economy of the state thereby is provided.

The sphere of state procurements is the leading branch in economy of Ukraine. However, a large number of abuses of participants purchases does this branch rather corrupted.

For possibility of further reforming of the sphere of state procurements in Ukraine, the international experience was investigated.

Almost each country takes part in the international tenders. It depends on, whether the country can satisfy own needs for a certain type of goods. The international tenders allow to stimulate development of the competition at world level.

It allows to increase the level of economic condition of the state who sells goods. Act is as functions of such purchases financial, trade, scientific and technical, price, qualitative.

Different types of the international tenders allow to define a circle of participants who will take part in purchase procedures.

Having investigated world experience of carrying out purchases in article it is possible to define that the most effective purchases happen in Georgia. It entered electronic purchases which allow to make procedure honest and transparent. For effective reforming of the Ukrainian legislation regulating the sphere state procurements it is necessary to be its experience as the basis.

***Key words:** tender, government procurements, penalties, process of purchases, tender committee.*